ڕۆمانی کەشتییەکان ناگەڕێنەوە و چەند سەرنجێك. سەدیق سەعید ڕواندزی

کەشتییەکان ناگەڕێنەوە، ناوی دوا ڕۆمانی (ئەحمەدی مەلا) یە و ماوەیەك لەمەو بەر، چاپ و بڵاوکرایەوە. ئەم ڕۆمانە، باسی کارەکتەرێك بە ناوی فقێ گێناس دەکات. فقێ کوڕی مەلا کێترە، مەلاکێتر دوای ئەوەی بەدریەی قەیرە کچ، بە سەر غوربەتی دایکی فقێ گلناس دێنێت، ئیدی ئەویش گوندەکە جێدێڵێت و لە ڕێگەدا، ڕێکەوتی گالیسەوانێك دەکات و داوای لێ دەکات بیباتە ئەو سەری دونیا. ئەویش لەگەڵ خۆی دەیبات و گوند بە گوند دەیگێڕێت. لە هەر یەك لەو گوندانە، کەسانێکی بە بیرکردنەوە و بە کولتوور جیاوز دەژین و هەریەکەیان سەرۆکێکی خۆی هەیە. تایبەتمەندی کۆمەڵایەتی و کەسی ئەم گوندانە، لە یەکتری جیاوازن, بۆ نموونە: لە گوندێکییان، پێشبڕکێی جوێن ساز دەکرێت و کامەیان جوانترین جوێن بدات خەڵات دەکرێت. لە گوندێکی دیکەیان، مەلایەك بە میزی حوشتر نەخۆشەکان چارە دەکات. لەویتریان، مەلا تەیفور خەون لێك دەداتەوە. گێناس دەچێتە شاخ و لە نێو شۆڕش و کارەکتەرەکانی دەمێنێتەوە و دوای نا ئومێدبوونی، بە ڕێگەی قاچاع دەچێتە ئەوروپا. هەموو ئەو ڕووداوانە، لە ژیانی گەنجی گێناس ڕوویانداون و ئەو کاتەی لە سەر چارپایەك و بە تەنها دەژیت، وەك یادەوەری دەیانهێنێتەوە بەرچاوی خۆی. بە بڕوای من، تیمەی ڕۆمانەکە بە شێوەیەك لە شێوەکان، ڕەخنەگرتنە لە شۆڕش و دروشمەکانی و خەباتی شاخ و دوای ڕاپەڕین، بە تایبەتیش کە ڕۆماننووس پێشتر خۆی لە شاخدا ژیاوە و ئەو کارەکتەرانە دەکاتە بیانووێك بۆ ئەوەی ڕەخنە لە ئەقڵیەت و بیرکردنەوەی سیاسیانەی تاکی کوردی و کارەکتەرە سیاسییەکانیشی بگرێت. ڕۆمانەکە وەك تیمە، بیرۆکەیەکی جوانە، بەڵام ڕۆماننووس نەیتوانیوە بە تەکنیکێکی سەرکەوتووانە و زمانێکی ئەدەبییانەی باڵا، سوود لەو تیمەیە وەربگرێت و بە شێوەیەك لە ڕۆمانەکەدا، بینای بکات، کە ببێتە جێی سەرنجی خوێنەر. بە داخەوە زمانی نووسین و گوزراشت و گێڕانەوە لەو ڕۆمانەدا، دەیان هەڵەی تێدایە، کە لێرەدا ئاماژەیان پێ دەدەین.

هەڵە لە گوزارشتکردن و دەربڕین:_

لە ڕۆمانەکەدا، چەندین هەڵە لە ڕووی گوزارشتکردن و دەربڕینەوە

هەن، وەك:_

- لا 5 نووسیویەتی:_(باڵندە لە سەر چڵ و لقە چڵەکانی دەنیشتنەوە، پاییز بوو) سەرنج لە وەرزەکە و لق و چڵی دارەکان بدەن؟
- لا 6 نووسیویەتی:_(ڕۆژی گواستنەوەکە بە بێ شایی و ئاهەنگ بەڕێوەچوو، کۆتاییان بە زەماوەندە سارد و سڕەکە هێنا) مادام شایی و ئاهەنگ نەبووە، زەماوەندەکە چۆن کراوە؟
- لا 13 نووسیویەتی:_(درەختێکی دەگمەن بوو، چەند ساڵێك بوو خودی وەزیری کشتوکاڵ لە حەوشەکەی خۆی پەروەردەی کردبوو، هەر بە تۆوە چاندبووی) ئایا درەختەکان بە تۆ دەچێنرێن؟
- لا 13 نووسیویەتی:(درەختێکی دەگمەن بوو، چەند ساڵێك بوو، خودی وەزیری کشتوکاڵ لە حەوشەکەی خۆی پەروەردەی کردبوو) کە چی دێڕێك دواتر، ئەمجارەیان دەنووسێت:(درەختەکە تەمەنی سێ ساڵ دە بوو) سەرنج لە چەند ساڵێك و سێ ساڵ بدەن!
- لا 16 نووسیویەتی:_(سەرۆك پیاوێکی ڕەوان بێژ نەبوو، بە زەحمەت وشەی بە دروستی لە شوێنی خۆی بە کاردەهێنا، بەڵام دەیزانی چۆن هەست و سۆزی گوێگران بە لای خۆی ڕابکێشێت) ئایا ئەو دوو گوزارشتە، لە ڕووی مانایەوە یەکدەگرنەوە؟ ئەگەر گوتاربێژێك نەتوانێت وشە بە دروستی بە کاربێنێت، کە واتا ناتوانێ وتارێکی باش و سەرنج ڕاکێش پێشکەش بکات؟ ئیدی نازانم چۆن توانیویەتی سۆز و هەستی گوێگران ڕابکێشێت!
- لا 18 نووسیویەتی:_(دوعایەکی تفت و تاڵی بۆ مەلا کۆتر نارد) دوعای تفت و تاڵ چ مانایەکی هەیە؟ چ جوانییەکی تێدایە؟
- لا 22 نووسیویەتی:_(کەلە شێرەکەی لە ئاوی گەرم هەڵدەهێنا، تاکو گەندوو مووانەی لێ بکاتەوە) ئایا پەلەوەرەکان، موویان هەیە یان چیخ؟ تۆ بڵێی نووسەر کە کەسێکی دیاری دونیای نووسینە، نەزانێت مریشك و پەلەوەرەکان چیخیان هەیە نەك موو؟
- لا 25 نووسیویەتی:_(پاش نیوڕانێك دوای نوێژی عەسر) سەرنج لە ڕستەکە بدەن لە ڕووی زەمەنییەوە؟
- 26 نووسیویەتی:_(دڵۆپە عارەقەی هەڵاش لە سەر تەوێڵی دەلەرینەوە) بە داخەوە ئەم جۆرە لە زمانی گوزارشتکردن لە ڕۆماندا، بە تایبەتی بۆ نووسەرێکی سەنگینی وەك ئەحمەدی مەلا .
- لا 27 نووسیویەتی:_(بۆنی شیری دایکت بهێنمەوە ژێر مەڵاشووت) تەنها دەپرسین، ئەگەر شیر بێتەوە ژێر مەڵاشوو،

تامی هەیە یان بۆن؟

- لا 28 نووسیویەتی:_(پەز و مەڕ) هەردووکیان هەر یەکن.
- لا29 نووسیویەتی:_(ڕامانەکانی زۆر قووڵ نین بەڵکو تەنکە بیرۆکەیەکە) تەنکە بیرۆکە، چ داهێنانێکی تێدایە؟
- لا 31 نووسیویەتی:_(تا بناگوێی مرۆڤ تاریکی بوو) ئایا تاریکی تا بنا گوێی مرۆڤ دێت؟
- لا 32 نووسیویەتی:_(پیاوێك دانیشتبوو هەندێ ئاگری کردبووەوە) هەندێ ئاگر چییە؟ ئاگر ئاگرە، هەندێك و زۆری لە کوێ بوو؟ ئەوەی هەیە بڵێسەی بچووك و گەورەیە.
- لا 36 نووسیویەتی:_(لووتیان وەکو کفتەیەکی بچووك سوور ببوو، فرمێسکی شێتێن بە چاویان دەهاتە خوار) لووتی کفتەیی و فرمێسکی شێتێن، هیچ جوانییەکیان تێدایە؟
- لا 36 نووسیویەتی:_(کفنێکی سپی) کە گوتمان کفن، سپییەکە ئامادەیە، کەواتا سپی پێویست نییە.
- لا 39 نووسیویەتی:_(شەش وەزیر درەختەکەیان هەڵگرتبوو) بەڵام پێشتر لە لاپەڕە 13 دا، نووسیویەتی (چوار وەزیر) .
- لا 48 نووسیویەتی:_(ئەو پرسیارەی هاتبووە سەر نووکی زمانی) هەمیشە ناگوترێت سەری زمان و بنی زمان نەك نووکی زمان.
- لا 50 نووسیویەتی:_(سڵاویان لەو بڕە کەسە دەکرد کە هاتبوون سەیریان بکەن) ئایا بڕیش هەمان مانای چەندی هەیە و دەتوانیت بۆ مرۆڤیش بۆ بە کار بێنیت؟
- لا 51 نووسیویەتی:_(جوعە قەمبوور بە نەوازشێکەوە چەمایەوە) جا کە قەمبوور بووە، چەمانەوەی بۆ چییە؟
- لا 54 نووسیویەتی:_(لە دێڕەکەدا لە نێو مژێکی چڕدا ون دەبوو، بۆنی شێی دەکرد، هاڵاوێك بەرزدەبووەوە نەیدەزانی چۆن وەسفی بکات) سەرنج لە شێ و هاڵاو بە یەکەوە بدەن!
- لا 55 نووسیویەتی:_(چەند کانییەك تەقیبوون و خوڕەیان دەهات، خۆری پاییز لەو بەرزاییەش ئاگری دەکردەوە) سەرنج لە تەقینی کانییەکان و وەرزەکە بدەن ؟
- لا 56 نووسیویەتی:_(گزەی زەردەواڵە دەهات، دەچوو هێلانە دروست بکات) تۆ بڵێی ڕۆماننووس، بای ئەوە لە زمان شارەزا نەبێت، کە زەردەواڵە شانە دروست دەکات نەك هێلانە؟
- 57 نووسیویەتی:_(هەر بە تەکییەکی بۆ هەریسە و شێخی دەکرد) کەواتا دەبێت حوسێنییە بووبێت، نەك تەکییە!
- لا69 نووسیویەتی:_(ئاسمانی ئەو بەیانییە زۆر شین بوو، بەڵام شینێکی کاڵ) کە زۆر شین بووە، نازانم چۆن کاڵ بووە؟
- لا 72 نووسیویەتی:_(دەستی کردەوە بە گۆرانی و لە بەر

خۆیەوە وشەکانی بۆ زیاد دەکرد، لەگەڵ گۆڕانییەکە هەموولەشی دەلەرییەوە) کەسێك گۆرانی لە بەرخۆیەوە، واتا بە نزمی بڵێت، لەشی دەلەرێتەوە؟

- لا 73 نووسیویەتی:_(ئارەزووی دەکرد خۆی لە ناو ئەو چڵپاوە، وەك ئاژەڵێك بگەوزێنێ) ئاژەل لە نێو چڵپاو خۆی ناگەوزێنێ، بەڵکو خۆی تێ وەردەدات، گەوزاندن تەنها بۆ ناو تۆز و خۆڵە.
- لا 77 نووسیویەتی:_(بروسکەکان هێندە خێراو لە پڕ بوون) مەگەر بروسکەی هێمن و لە سەر خۆش هەیە!
- لا 78 نووسیویەتی:_(لە پرێکدا، گوێی لە شێپە شێپەی جووتێك جزمە بوو، قوڕەکەی دەشێلاو لە دەرگاکە نزیك دەبووەوە، لە دەرگا درا، گەنجێك بوو، وەك کۆشکە لە ئاو هەڵکێشرابوو، جووتێ نیو پووتی لە بەر بوو) ڕۆماننووس بە وردی سەرنجی لە کەوشی کارەکتەرەی ڕۆمانەکەی نەداوە!
- لا 94 نووسیویەتی:(مەلا پاساری، لە نێو سنووقێکی بۆڕاق، سێ شەو و سێ ڕۆژ خۆی شاردبووەوە لەو ماوەیەدا نە نانی خواردبوو نە ئاو) کەچی ئەمجارە لە لاپەڕە 96 دەنووسێت:(سێ ڕۆژ و سێ شەو بوو، لەو یەك دوو پسکیتە بترازێ کە لەگەڵ خۆی بردبوویە ژوورەوە، هیچ زادێکی تری نەخواردبوو) نازانم کە هیچی نەخواردووە، چۆن بسکیت و زادی خواردووە؟
- لا96 نووسیویەتی:_(تەرمیش تەنها هەندێك ئێسك و پرووسك بوو) کەواتا ڕوفات بووە نەك تەرم، چونکە تەرم، مانای وایە هێشتا گۆشت بە ئێسقانەوەیە.
- لا 97 نووسیویەتی:_(لە پێش ئەو گۆڕەی دایبنێن، کە چەندین ساڵ بوو بۆی دیاریکرابوو، دوێنێ ئێوارە بە جوانی هەڵکۆڵدرابوو) نازانم کە گۆڕەکە ئێوارەی پێشتر هەڵکۆڵدراوە، چۆن چەندین ساڵە بووە بۆی ئامادە کراوە؟
- لا 97 نووسیویەتی:(مەلا پاساری هەر ئەوەندەی پێکرا، کراس و عەبا سپییەکەی لە بەر بکات) کە چی چوار دێڕ دواتر دەنووسێت:(بایەکی مەیلە و گەرم جەمادانییەکەی مەلای دەلەراندەوە).
- لا 97 نووسیویەتی:_(حەشاماتێکی بێ ئەژمار) مەگەر کە گوتمان حەشامات، مانای ئەوە نییە خەڵکێکی بێ شوماری لێ بووە؟.
- لا 99 نووسیویەتی:_(خۆی لەو خۆرە دەپاراست، کە لێی دوورکەوتبووەوە) مادام خۆرەکە نەماوە، خۆ پاراستنی بۆ چییە!
- لا 109 نووسیویەتی:(شەوێکییان کچە گەورەکەی موختار لە خەو ڕاپەڕی، نیوەی شەو تازە بە دیوی سپێدەدا

وەردەچەرخا، خۆرا سەرپێشێکی سپی دا بەسەریا و بەرەو ماڵی مەلا تەیفوری خەوبین کەوتە ڕێ) کاتەکە لێرەدا دیارە کە هێشتا نەبڵێتە بەیانی، بەڵکو شەوەکە تازە بەلای سپێدەوە وەرچەرخاوە، بەمەش دەبێ هێشتا زۆری مابێت بۆ سپێدە، کەچی شەش دێر دواتر ئەمجارەیان دەنووسێت:(یەکەم جار بوو بەو کازیوەیە، بە تەنها بەگردەکە بێتە خوارەوە) بە مەرجێك ماڵی ڕەعنا و ماڵی مەلاش، هێندە لە یەکترییەوە دوور نەبوونە.

- لا 111 نووسیویەتی:_(لە پڕێکدا هەستم کرد دڵم نییە، دەستم خستە سەر دڵم هیچ شتێك لێ نەدەدا، ترسێك لە سەر دڵ و دەروونم نیشت) ڕۆمانووس هەر بە خۆی قسەکانی خۆی ڕەت دەکاتەوە، کە جارێك دەڵێت دڵی نەماوە، کەچی لە هەمان کاتدا دڵی هەستی بە شتێك کردووە!
- لا 115 نووسیویەتی:(مەلا تەیفور، کتێبەکەی سەرەو ژێر کردبوو، چاوی بە وشەی تەماتە نەکەوتبوو، بە خەون بینینەکەی گوت، برام بەهێت دەوێت هەیە، هەنارت دەوێت هەیە، قەیسیت دەوێ هەیە، خورمات دەوێ هەیە، تەنانەت پیاز و ترێی ڕەش و سپیشت دەوێ هەیە) لێرەدا، مەلا باسی سێوی نەکردووە، کەچی لەلاپەڕە 132 دا، کاتێ مەلا لە شاخدا ئەو بەسەرهاتە دەگێڕێتەوە دەڵێت:(بە گوندییەکەم گوت، لە جیاتی تەماتە با سێوێکی سوور دابنێین) ڕۆمانووس بیری چۆتەوە، پێشتر چی نووسیوە!
- لا 117 نووسیویەتی:_(مەلا تەیفور بە ڕەعنای گووت، گیانەکەم نەکەویتە دەشتی کەنعان و نەتخەنە بیرێکی قووڵەوە، کاروانیش فریات ناکەوێت، میسریش دوورە) باسەکە دیارە کە مەبەست حەزرەتی یوسفە، بەڵام ئایا، حەزرەتی یوسف مێ بوو، تا ڕۆمانووس ڕەعنا بە ئەو بچوێنێت؟!
- لا 119 نووسیویەتی:_(پڕۆژەکتەرەکان بە پێی هاتنی شەو و ڕۆژ دادەگیرسان و دەکوژانەوە) ئەم دەربڕینە، هیچ داهێنانێکی تێدایە لە نووسین؟ مەگەر کەس هەیە نەزانێت، هەموو ڕووناکییەك ئەو کاتە دادەگیرسێت، کە تاریکایی هەبوو؟
- لا 119 نووسیویەتی:_(دەستی گێ دەدا تاکو ئەو لایتە بچووکە بدۆزێتەوە کە بە دیاری بەخشیبوویە کوڕەزاکەی) مادام دەزانێت لایتەکەی کردۆتە دیاری، بە دوا گەڕانی بۆ چییە؟
- لا122 نووسیویەتی:(کەواو چاکەتەکەی خۆڵاوی بوون) بەڵام هەر چەند دێڕێك دواتر دەنووسێت:(کەواو کراسەکەی فرێدا)
- لا 125 نووسیویەتی:_(سەیری ئەو بۆیاغانەی دەکرد، کە لە هەندێ شوێن لە تەختەی گالیسکەکە وشك ببوونەوە و چەمابووەوە

ڕەق ببوو) بڕیاغ کە لە تەختە وشك بووەوە، ڕەق نابێت، چونکە تەختە بڕیاغ هەڵدەمژێ. ئەو حاڵەتەی ئەو باسی دەکات، تەنها بۆ ماددەی ئاسنە. بڕیاغ لەسەر ئاسن رەق دەبێت و لول پێچ دەبێت.

- لا 132 نووسیویەتی:_ (مەلا تەیفوور، گەڵام و سووڵام لە هیچ شوێنێکی ئەو ئیبن سیرینەم نەبینی باسی تەماتە بکات، ئەو دەم بە گوندییەکەم گوت، لە جیاتی تەماتە با سێوێکی سوور دابنێین) تا ئێرە دیارە، بەڵام با بزانین ڕۆمانووس پێشتر چی نووسیوە، ئایا باسی سێوی کردووە؟ لەلاپەڕە 115 نووسیویەتی:_(مەلا تەیفور کتێبەکەی سەرەو ژوور کرد، چاوی بە وشەی تەماتە نەکەوت، پێی گوت برام، بەهێت دەوێ هەیە، هەنارت دەوێ هەیە،قەیسیت دەوێ هەیە،خورمات دەوێ هەیە، تەنانەت پیازو ترێی ڕەش و سپیشت دەوێ هەیە) واتا نەیگوتوەە سێوێکی سوور دابنێین، بەمەش ڕۆمانووس بیری چۆتەوە پێشتر چی نووسیوە!
- لا139 نووسیویەتی:(کاتێ هەڵاتم دەمزانی شەوێك دادێت ماڵی موختار بە سەرمان دادەدەن) لێرەدا، وا دەردەکەوێت کە دوای هەڵاتنی مەلا تەیفووری خەون بین، پیاوەکانی موختار چوونەتە سەر ماڵەکەی بۆ ئەوەی بیکوژن، بەڵام ڕۆمانووس هەر خۆی پێشتر لەلاپەڕە 122 دەڵێت:(دوای ئەوەی پاسەوانەکان، موختار ئاگادار دەکەنەوە، شەوی پێش ئەوەی گێناس و بەختەوەر بگەنە گوندەکە، دابووی بە سەر ماڵی مەلا داو مەلاش چووبوو دەست بە ئاو بگەیەنێت، هەرچۆنێك بێت هەر ئەو شەوە بۆی دەرچوو کتێبەکەی ڕزگار کرد) واتا هەمان شەو ، بە ڕێکەوت خۆی ڕزگار کردووە. بۆیە ئەمە دوو گێڕانەوەی پێچەوانە و هاودژی یەك ڕووداون!
- لا140 نووسیویەتی:(دەڵێن توورەگەکەی ڕوو کردبووە سەر عەرزەکە، دە دوانزە گوێی بڕاو کەوتبوون، بەخشەوەر کەمێك پەشۆکا) بەڵام شەش دێڕ دواتر، هەر خۆی ئەم قسەیەی خۆی ڕەت دەکاتەوەو دەنووسێت:(کاتێ توورەکە گوێیەکانی ڕووکردە سەر زەوی، هیچ مووچرکێك بە جەستەی دانەهات).
- لا 141 نووسیویەتی:_(بەخشەوەری بینی زۆر نەگۆڕاوە، بەڵام سەرو ڕیشی سپی بووە) مەگەر گۆڕانی مرۆڤ چۆنە؟
- لا 144 نووسیویەتی:_(لە سەر کومبارێکی نایلۆن دانیشتبوو) نازانم کە کومبار بووە، چۆن نایلۆن بووە؟
- لا 159 نووسیویەتی:_(بە درێژایی سەدەی بیست و یەك، ڕیشاڵە تێکچڕژاوەکانی دەردەکەوتن) سەدەی بیست و یەك، تازە دوو

دەیەی لێ ڕۆیشتووە، ئیدی نازانم بە درێژایی سەدەی بیست و یەك بۆ؟

- لا 166 نووسیویەتی:_(جوعە قەمبوور پیر ببوو، لە سەرووی هەشتاوە بوو، پیری پێوە دیار نەبوو، خاوەن جەستەیەکی گردبووەوە تۆکمە بوو) بە تەنها لەو پەڕەگرافە، ڕۆمانووس دوو هەڵەی کردوونە. یەکەم: ئایا کەسێك تەمەنی لە سەرووی هەشتا ساڵەوە بێت، پیری پێوە دیار نییە؟ دووەم: جوعە کە قەمبوور بووە، چۆن جەستەیەکی گردبووەوەی هەبووە؟ بە تایبەتی کە ئەو کارەکتەرە لە زگماکییەوە، بە کووڕی لە دایك بووە؟
- لا 172 نووسیویەتی: _ (جەژنی سەربەخۆیی ئەمەریکا، هەموو ساڵێك لە بەرواری 4 ی گەڵاوێژ بەڕێوە دەچێت) بێگومان ئەمە هەڵەیە، چونکە جەژنی سەربەخۆیی ئەمەریکا، لە 4 ی تەممووزە، ئایا ئەو ڕۆژە ڕێکەوتی چواری گەلاوێژ دەکات؟
- لا 174 نووسیویەتی:([illegible] : [illegible] *1776* [illegible]) [illegible] :(بە کوردییەکی ڕەوان گوتارەکەی پێشکەش کرد) سەرنج لە قسەکانی و ڕەوانییەکە بدەن، بزانن یەکدەگرنەوە؟
- لا 185 نووسیویەتی:([illegible]) [illegible] *186* [illegible] :(کاتێك جمکانەی دووەم دڵی وەستا، لەگەڵ مردنە کتوپڕەکەی مەلا کۆتر لێی تێکچوو، کاتێکیش قژە زەردەکە سواری فڕۆکە بوو بۆ ئەوەی بگەڕێتەوە هۆڵەندا، باوەشیان لەیەك نەدا) ئەمە مانای وایە، تەنها یەکێك لە جمکەکان لەگەڵ ژنە قژ زەردەکە چووە، چونکە جمکی یەکەمیان مردووە!
- لا 188 نووسیویەتی:(دوو گەنج بە بەهانەی کڕینی چەند شوشەیەك شەڕاب، خۆیان گەیاندە ناو دۆڵەکە، ئەم شارۆچکەیەی کە جاران پێی دەگوترا میوانخانەی شۆڕش، خێوەتەکان نەمابوون، نانەواخانەکە وێران ببوو، بارەگاکان ڕووخابوونە سەر یەك) ئەمە مانای وایە ئاسەواری ژیانی لێ نەماوە، کەچی

چەند دێڕێك دواتر و لە لاپەڕە 189 دا ئەمجارەیان دەنووسێت:(چەندین گاڵۆن بە نزینییان خستە ژێر دار مێوەکانەوە) نازنم ئەو گاڵۆنە بەنزینانە، لەو شوێنە وێران بووە لە کوێ هاتن؟! بە تایبەتی پێشتر ڕۆمانووس باسی بەنزینی نەکردووە!

- لا 188 نووسیویەتی:_(هەموو پاییزانێك دەیان هێشووە ترێی ئاوسییان بە ژێر گەڵاکاندا شۆڕدەکردەوە) ئەمەی ئەو باسی دەکات، دەبێ هاوین بێت، چونکە لە پایزدا، ترێ زۆر کەم دەبێتەوە و هەر نامێنێت.

چەند نموونەیەك لە ڕێزمانی هەڵە لە کتێبەکەدا:_

بە گشتی ڕێنووسی ئەم ڕۆمانە، لە زۆر شوێن هەڵەیە و نووسەر ڕەچاوی هیچ ڕێسایەکی زمانەوانی نەکردووە. بە تایبەتی لە داڕشتنی ڕستە و کردارەکانی تاك و کۆ، یاخود بکەر و کار. لێرەدا چەند نموونەیەك لە ڕۆمانەکە وەردەگرین.

- لا 39 نووسیویەتی:_(سەرۆك و دارو دەستەکەشی لە ژێر کەپرێك دانیستبوو) سەرنج لە کردارەکانی تاك وکۆ لە ڕستەکە بدەن.
- لا 43 نووسیویەتی:_(سەرۆك هۆزەکان، بە پەنجەی شایەتمان ڕاوەشاندنەوە دەهاتە خەونەکانییەوە) سەرۆك هۆزەکان کۆیە، بۆیە دەبوو بنووسێت (دەهاتنە خەونەکانییەوە).
- لا 48 نووسیویەتی:_(خەڵاتیش، یا سەرکە قەندێکە، یا شەڕواڵێکە یا کڵاوێکە) خەڵات هەڵەیە و خەڵاتەکانیش دروستە.
- لا 56 نووسیویەتی:_(خۆڵی هەیوان وەکو لم وابوون) وابوون هەڵەیە، وابوو ڕاستە.
- لا60 نووسیویەتی:_(خاتوون دەمێك بوو لە تەنیشت سەرۆك دانیشتبوو، ئەمجارەیان سەرۆك هاوارێکی کرد، خانمە سەرۆك ئاوڕی لێ دایەوە) ڕۆمانووس بە شێوەیەك ڕستەکەی داڕشتووە، وەك ئەوەی خانمێك هەبێت و سەرۆك بێت، نەك ئەو خانمە خاتوونی ژنی سەرۆك بێت. زمانی کوردی زمانێکی وردە، یەك هەڵەی بچووك لە نووسین، تەواوی مانای ڕستەکە دەگۆڕێت. پاشانیش، دەبوو نووسەر بزانێت، ژنی سەرۆك پێی ناگوترێت خانمە سەرۆك، بەڵکو خانمی یەکەمی پێ دەگوترێت. ئەمانە زانیاریی زۆر سەرەتایین، بۆ کەسێك کە ڕۆمان بنووسێت.
- لا 66 نووسیویەتی:_(سەدەی نۆزدە و سەدەکانی خوارتر) سەدەکانی پێشوو، پێشووتر هەن، بەڵام نەمبیستووە سەدەی خوارتر هەبن!

- لا72 نووسیویەتی:_(بەو پێغەمبەرانەی دەکرد، کە لە دەست قەومەکەی هەڵاتبێ) بەو پێغەمبەرەی دەکرد دروستەکەیە.
- لا 72 نووسیویەتی:_(دەتگوت دەرزی لای فارابی خوێندووە) ئایا دەرس و دەرزی، هەمان مانایان هەیە؟
- لا 76 نووسیویەتی:_(بگەڕێتەوە لای باوکە پیرەمێردە پە ژمووردەکەی) مەبەست باوکە پیرەکەیەتی، بەڵام ڕۆماننووس بە شێوەیەك نووسیویەتی، وەك ئەوەی باوك و پیرەمێردێك بن!
- لا80 نووسیویەتی:_(ئێوارە ڕۆژنامەوان زۆر ماندوو بوو، یەکسەر دەگەڕێتەوە ژوورەکەی بۆ ئەوەی بخەوێت، جلەکانی لە بەر داکەندو تەنها بە دەرپێیەکەوە چووە سەر جێیەکە) مەبەست ئەوەیە، کە ڕۆژنامەنووسەکە خۆی جلەکانی دەگۆڕێت، کەچی ڕۆماننووس بە شێوەیەك نووسیویەتی، وەك ئەوەی کەسێك جلەکانی لەبەر دابکەنێت!
- لا 106 نووسیویەتی:_(زۆربەیان تا دەمە و ئێوارە دەخەوت) سەرنج بدەن، بکەر کۆیە کار تاکە.
- لا 139 نووسیویەتی:_ (پێی لە گوێی بڕاوی موختارەکانی ئەم دەڤەرە بوو) سەرنج لە ڕستەکە لە ڕووی زمانەوانییەوە بدەن.
- لا 201 نووسیویەتی:_(زۆریان پارچە پەڕۆیان بە دەستەوە بوو، ڕای دەوەشاند) دیسانەوە بکەر کۆیە، کار تاکە.

وەسف:_

وەسف، یەکێکە لە ڕەگەزە سەرەکییەکانی ڕۆمان و لە پاڵ ڕەگەزەکانی دیکە، بینای هونەری ڕۆمان پێك دێنن. زمانی وەسفکردن، دەبێ زمانێکی هونەری جوان، ورد، هاوکات بابەتی و لۆژیکیش بێت، کە بشێ وەسفەکە بکاتە جێگەی سەرنج و باوەڕی خوێنەر. وەسف لەو ڕۆمانەی ئەحمەدی مەلادا، هێندە سەیر و سەمەرەیە، کە خوێنەر گومان دەکات ڕۆماننووس زمانێکی هێندە هەژاری لە ڕووی ئستاتیکی و هونەرییەوە هەبێت، بۆ ئەوەی وەسفی شتەکانی پێ بکات. لەو ڕۆمانەدا، خوێنەر بەرچەندین وەسفی سەیر و سەمەرە دەکەوێت. بۆ نموونە:

- لا 81 نووسیویەتی:_(لە پڕێکدا قاقایەکی کرد، قاقایەك بوو، گوێی گوێدرێژەکەی دەلەراندەوە، پێکەنین نەبوو، قاقا بوو، شتێك بوو لەو دیو قاقاشەوە، بە جێگەڕەیەك قاقای دەکرد، وەك شەربەیەکی زەبەلاح سەر و قلپ کرابێتەوە) لای من بە هیچ شێوەیەك گونجاو نییە، ئەمە زمانی وەسف بێت لە ڕۆمان، لای ئەحمەدی مەلا.
- لا 81 نووسیویەتی:_(هەمان قاقا بە گەرم و گوڕتر و

شێتانەتر، وەك بەرمیلە شەڕاب دەلەرییەوە) بەرمیلێك شەڕابی تێدا بێت، تۆ بڵێی لە بەر قورسایی بلەرێتەوە؟

- لا 82 نووسیویەتی:_(ئەو هەموو کالۆریەی فاسۆلیا بە هەند وەرنەگرین) کەواتا دەبێ پڕۆتین بووبێت نەك کالۆری.
- لا 89 نووسیویەتی:_(هەندێ پەنیر و هەندێ نان و مەتارە ئاوەکە و کاڵەکێکی نۆ مانگیلەی لە سەر سفرەکە دانا) کاڵەکی نۆمانگیلە، چ مانایەکی هەیە؟
- لا 89 نووسیویەتی:_(توێکڵێکی تەنکی لە لەشی کاڵەکەکە داماڵی) سەرنج لەو وەسفە بدەن؟
- لا 90 نووسیویەتی:_ (کاڵەکەکەی درێژکردوو وەك سپرینگێکی خاوی لێ هات) ئاخر کاڵەك لەکوێ و سپرینگ لە کوێ؟
- لا 116 نووسیویەتی:_ (ئەم خەونە شێدارانە) خەونی شێدار چ مانایەکی هەیە؟
- لا 116 نووسیویەتی:_ (دەستی کرد بە فیکە لێدان، فیکەیەکی پڕ گلەیی بوو) فیکەی پڕ گلەیی چ مانایەکی هەیە؟
- لا 127 نووسیویەتی:_(وەك گوندێکی زلی ناقۆلا، بە بێ پلان زل دەبوو) گوندی زل، چ جوانییەکی تێدایە.
- لا 132 نووسیویەتی:_ (ماڵ کاولییەکی پەتی بوو) کەس وەسفی وەهای بیستووە؟
- لا 139 نووسیویەتی:_ (بەخشەوەر هەموو گیانی بوو بوو بە دوو گوێ) مەگەر مر□ق خ□ی دوو گوێی نییە؟
- لا 172 نووسیویەتی:_ (پێویستیان بە بۆنی هاڵاوی فەلسەفەی هاوچەرخ هەبوو) سەرنج لەو وەسفە بدەن! مەگەر هاڵاو بۆنە یان گەرمایی؟

خاڵێکی دیکە لە بارەی ڕۆمانەکە بە بڕوای من ئەوەیە، کە ڕۆمانووس لە پێدانی ڕۆڵ بە کەسایەتییەکان، سەرکەوتوو نەبووە. بە شێوەیەك کە بگونجێت لەگەڵ پاشخانی هزری و ڕۆشنبیریان. بۆ نموونە: کاتێ کارەکتەری مەلا کۆتر، هەڕەشە لە ئاغا دەکات، ڕۆمانووس دەنووسێت:_(مەلا کۆتر دەستی بۆ گۆپاڵەکەی درێژ کردوو تووڕە دیاربوو گووتی: هەی بێ نامووسی قەحپە باب، هەی سەگی سەگباب، هەی کاوێزی حیزباب) دەپرسین، ئەمە زمانی کەسێکە بە پیشە مەلا بێت و بەردەوام لە مزگەوت بێت؟ دواتر مەلا و هیچ کەسێکی دیکە، قەت بوێری ئەوەیان هەبووە بەو شێوەیە قسە بە ئاغایەك بڵێن؟

دواجار دەڵێم، ئەحمەدی مەلا، شاعیر و نووسەرێکی بە توانا و دیار، سەنگین و ڕۆشنبیرە و لای من و یەکێکە لەو نووسەرانەی بە بایەخەوە نووسینە جۆراوجۆرکانی دەخوێنمەوە. بە داخەوەم

کە ئەو ڕۆمانەی بەو ئاستە نووسیوە. هیوادارم ئەمە، هۆکارەکەی پەلەکردن لە نووسین و بڵاوکردنەوە نەبێت، چونکە ئەو ساڵانێکی زۆر و درێژە لەوە دەرچووە تەنها بۆ ناو و نمایش کتێب بڵاو بکاتەوە.

- پەراوێز: کەشتییەکان ناگەڕێنەوە، نووسینی ئەحمەدی مەلا، بڵاوکراوەی: ئەندێشە _ 2020